

Jog- és állambölcselet 1., gyakorlat

Minimum-kérdések

Az újkori politikai gondolkodás általános jellemzői

1. A vallásháborúk milyen politikai problémára világítottak rá az újkor kezdetén?
2. Mít jelent az alábbi jelmondat: „*Silete theologi!*”?
3. Mikor élt Machiavelli?
4. Kiknek a munkássága nyomán válik a politikaelmélet kulcsfogalmává az ’állami szuverenitás’?
5. Ki vezeti be az ’ésszerű pluralizmus ténye’ fogalmat?
6. Ki az első politikai gondolkodó, aki az újkorban felismerte az ésszerű pluralizmus tényét, és számolt vele?
7. Milyen elméleti hagyomány mutatja meg az állami autoritás új típusú megalapozási igényét?
8. Melyik a felvilágosodás évszázada?
9. Kitől ered és mit jelent a felvilágosodás jelmondata: „*Sapere aude!*”
10. Mít jelent az individualizmus?
11. Mít jelent a morális egyenlőség?
12. Mít jelent a politikai racionalizmus?
13. Mi a különbség a radikális reformizmus és a forradalmiság között?
14. Mít jelent az emancipáció?
15. Melyek az uralkodó politikai eszmerendszerek?
16. Mít jelent az, hogy egy politikai eszmerendszer „gót elmélet”?

A szerződéselméletek közös vonásai

1. Mi volt a klasszikus szerződéselméletek célja?
2. Kik a legjelentősebb szerződéselméleti szerzők?
3. Mi Hobbes főműve és mikor jelent meg?
4. Mít nevezünk ’természeti állapotnak’?
5. Mít jelent az alábbi kifejezés és ki használja: ’*homo homini lupus est?*’
6. Mít jelent az alábbi kifejezés és ki használja: ’*bellum omnium contra omnes?*’
7. Mi jellemzi a természeti állapotot Hobbes szerint?
8. Mi Locke főműve és mikor jelent meg?
9. Milyen természetes jog(ok) illeti(k) meg az embert a természeti állapotban Locke szerint?
10. Miért ésszerűtlen Locke szerint abszolút hatalommal bíró kormányzatot létrehozni?
11. Mi Rousseau főműve és mikor jelent meg?
12. Mi a különbség Rousseau szerint a burzsoá és a honpolgár között? A burzsoá az, aki különbséget tesz a saját és a köz java között, és a saját java gyarapítására törekszik.
13. Mi az erkölcsi szabadság Rousseau szerint?
14. Mít biztosít a társulás, a társadalmi szerződés Rousseau szerint?
15. Mi jelent a ’*volonté general?*’
16. Nevezzen meg hármat a klasszikus szerződéselméletek közös elemeiből!
17. Melyek a szerződéselméletek antropológiai előfeltevései?
18. Milyen aktussal jön létre a polgári állapot a szerződéselméletek szerint?
19. Mi a társadalmi szerződések két alaptípusa?
20. Mi Rawls főműve és mikor jelent meg?
21. Mi biztosítja a morális egyenlőség feltételeit Rawls szerint?
22. Melyek az alapvető javak Rawls-nál?
23. Mít nevez Rawls a „társadalmi különbségek elvének”?

Republikanizmus

1. Kitől (melyik gondolkodótól) számítjuk a modern republikanizmus megszületését?
2. Miben különbözik a republikanizmus a többi eszmeáramlattól?
3. Nevezzen meg hármat a republikanizmus legjelentősebb gondolkodói közül!
4. Mit jelent James Harringtonnál a „gót” elmélet?
5. Nevezzen meg hármat a republikanizmus négy alapeszménye közül!
6. Mi a sajátossága a republikánus egyenlőség-felfogásnak?
7. Mi a legfőbb rossz a republikánusok szerint, amit mindenképpen el kell kerülni?
8. Mi a sajátossága a republikánus szabadság-felfogásnak?
9. Melyek a törvények fő funkciói a republikánusok szerint?
10. Mi a republikánusok szerint a politikai közösség legfőbb értelme, célja?
11. Milyen a republikanizmus emberképe?
12. A jó élet mely formája mellett elkötelezetett a republikanizmus?
13. Mit jelent a parokializmus?
14. Mit jelent a „szövetségi elv”?
15. Mi a *Federalist Papers*, kik a szerzői és mikor íródott?
16. Milyen kormányzat az eszménye a republikanizmusnak?
17. Kik a republikánus hagyomány antik példaképei?
18. Mi Montesquieu főműve és mikor jelent meg?
19. Ki a modern republikanizmus legkiemelkedőbb képviselője és mikor élt?

Liberalizmus

1. Sorolja fel a felvilágosodás legalább három eszméjét, amely hatott a liberalizmusra!
2. Mi a különbség a „régiek” és „modernek” szabadsága között?
3. Nevezze meg a liberalizmus három 18. századi képviselőjét!
4. Nevezze meg a liberalizmus három 19. századi képviselőjét!
5. Nevezze meg a liberalizmus három 20. századi képviselőjét!
6. Mit jelent az „etikai individualizmus”?
7. Mit jelent a „tehermentes én”?
8. Mit jelent az „erkölcsi szubjektivizmus”?
9. Mit jelent a „választás kultusza”?
10. Mit jelent a „láthatatlan kéz”?
11. Mit jelent az „erénytakarékosság”?
12. Mi a morális egalitarizmus?
13. Soroljon fel hármat a liberális gondolkodás alapelemei közül!
14. Ki volt az utilitarizmus vezéralakja?
15. Nevezze meg John Stuart Mill legalább egy művét!
16. Mi a szabadság-korlátozás elve Mill szerint?
17. Mi Friedrich A. Hayek főműve a liberalizmus elmélete szempontjából?
18. Mit jelent a „katallaxia”?
19. Mi a társadalmi rend alapvető értéke Hayek szerint?
20. Mi a „politikai liberalizmus”?

Konzervativizmus

1. A konzervativizmus születése egy konkrét eseményhez köthető. Mi ez?
2. Ki a konzervativizmus „megalapítója”, mi a fő műve és mikor jelent meg?
3. Mikor jelent meg a politikai szóhasználatban a „konzervativizmus”?
4. Soroljon fel három konzervatív gondolkodót! (Burke-ön kívül)
5. Mi volt a baj a francia forradalommal a konzervatívok szerint?

6. Soroljon fel legalább három olyan történelmi eseményt, jelenséget, amelyre a konzervatívok reflektáltak!
7. Mi a baj a konzervatívok szerint az ipari forradalommal?
8. Soroljon fel legalább hármat a konzervativizmus főbb elemei közül!
9. Mit jelent a „ciklikus” történelemszemlélet, és ki volt az újkorban a legfőbb képviselője?
10. Hogyan viszonyul a konzervativizmus az újításhoz, a reformhoz?
11. Mi a lényege a konzervativizmus racionalizmus-kritikájának? Mit ajánl helyette?
12. Mi a különbség a technikai tudás és a gyakorlati tudás között? Melyiket részesíti előnyben a konzervativizmus?
13. Miért fontos eleme a tekintélytisztelt a konzervativizmusnak?
14. Miben foglalható össze a tömegdemokrácia kritikája a konzervativizmusban?
15. Mi a sajátossága a konzervatív szabadság-felfogásnak?
16. Mi a különbség a „kemény” és a „puha” tulajdon között? Melyiket részesíti előnyben a konzervativizmus?
17. Soroljon fel legalább hármat a konzervativizmus történelmi alakváltozatai közül!
18. Soroljon fel legalább hármat a konzervativizmus kevert változatai közül!
19. Soroljon fel három 20. századi befolyásos konzervatív gondolkodót!

Szocializmus

1. Mi ellen lép színre a szocialista mozgalom?
2. Soroljon fel hármat a szocialista eszmerendszer alapjai közül!
3. Mit jelent a „pozitív szabadság” a szocializmusban?
4. Mit jelent az „elidegenedés”?
5. Soroljon fel hármat a szocialista eszmerendszer irányzatai közül!
6. Soroljon fel hármat Marx és Engels államelméletileg releváns művei közül!
7. Mit jelent a „tudományos szocializmus”?
8. Mi a „gothai program” és mikor jelent meg?
9. Ki a szociáldemokrácia megalapítója?
10. Miben tér el a szociáldemokraták programja a marxistákétól?
11. Mire használta Marx és Lenin a Párizsi Kommün példáját?
12. Kinek a műve „Az állam és forradalom”?
13. Mit jelent az „állam elhalásának” tétele?
14. Mit jelent a „leggyengébb láncszem” doktrínája?
15. Mi és mikor tette véglegessé a bolsevista totalitarizmus bomlását?
16. Melyek a szocializmus közvetítő irányzatai?
17. Soroljon fel hármat a „harmadik út” alapértékei közül!